

# Ronny Mosuse

## het relaas van een zoektocht naar de verborgen geschiedenis van zijn vader

Op vrijdag 13 mei kwam Ronny Mosuse op bezoek bij Familiekunde Vlaanderen voor een interview in het Documentatie- en Studiecentrum voor Familiegeschiedenis te Merksem omtrent zijn boek 'De verborgen geschiedenis van mijn vader' (Uitgeverij Van Halewyck).

Het werd een erg fijn gesprek omtrent het onderzoek naar een onbekend stukje familiegeschiedenis en de impact hiervan op iemands leven en identiteit.

Ronny had tot voor kort zeer weinig informatie over het levensverhaal van zijn Congolese vader, Nathanael Mosuse, die in 1995 overleed. Hij begon een onderzoek naar zijn onbekende Congolese roots en reconstrueerde het leven van zijn vader. De zoektocht en de verrassende wendingen in zijn vaders' levensverhaal verhaalt Ronny in zijn boek.

Jan Geypen en Valerie Vermassen

**FV:** Het verhaal van uw zoektocht is bijzonder interessant voor mensen die op zoek zijn naar (een stuk van) hun familiegeschiedenis in Congo. Het advies van dr. Bambi Ceuppens en het Archief van het ministerie van Buitenlandse Zaken die u gebruikt heeft om informatie in te winnen zijn inderdaad erg waardevol gebleken. Heeft u in de loop van uw zoektocht ook nog andere informatiekanalen of -bronnen gevonden die nuttig zijn om uw familiegeschiedenis te ontrafelen?

**RM:** De informatie over mijn vader die ik kende via de Vlaamse kant van de familie was karig: men wist weinig over hem. Ik heb een aantal genealogische websites geraadpleegd, voornamelijk Amerikaanse zoals Ancestry.com en Genealogy.com, maar ook familiegeschiedenis.be. Via Ancestry.com vond ik zelfs een naamgenoot – Samuel Mosuse – terug aan de overkant van de Atlantische Oceaan. Hoe de naam 'Mosuse' tot daar geraakt is, moet nog verder uitgezocht worden.

Ronny Mosuse (Antwerpen, 17 mei 1971) is een Vlaamse zanger, muzikant, songwriter en muziekproducer. Ronny, zijn broer Robert en Bart Peeters richtten de muziekgroep 'The Radios' op. Hij is de voorbije jaren actief als muziekproducer voor televisieprogramma's, presentator, theatermaker en componist. Ronny is ook ambassadeur van SOS Kinderdorpen in Congo.



(Foto: Ken Kamanayo, 2015)



(Foto: Ken Kamanayo, 2015)



(Foto: Ken Kamanayo, 2015)

Veel informatie die nuttig is voor Congolese familiegeschiedenis is opgetekend in registers. Maar bijkomende informatie zit in de hoofden van de paters, en die zijn aan het uitsterven. Wat erg nuttig bleek, zijn de mensen achter het Centre *Æquatoria* ([www.aequatoria.be](http://www.aequatoria.be)). Dat is een christelijk-wetenschappelijk onderzoekscentrum dat veel informatie bewaard heeft omtrent Afrikaanse naamkunde, taalkunde, etnologie en dergelijke meer. En daarnaast is natuurlijk ook het archief van Buitenlandse Zaken bijzonder interessant dankzij de individuele dossiers, maar om toegang te krijgen tot dit archief moet je wel een rechtstreekse verwantschap kunnen aantonen met de persoon wiens dossier je wil inkijken.

**FV: Uw zoektocht is in feite toch relatief vlot gegaan?**

RM: Ja, grotendeels dankzij dr. Bambi Ceuppens, die als wetenschappelijk medewerker verbonden is aan het Afrikamuseum. Dankzij het dossier van mijn vader bij Buitenlandse Zaken wist ik ineens alles: het uur dat hij geland is op Zaventem, zijn studietraject en zo voort. Dat is een prachtige bron. Hierin vond ik de ouders van mijn vader terug, met hun geboortedata. Voordien was mijn familietak in Congo terugvinden als zoeken naar een speld in een hooiberg. Wat hierin ook een rol speelde, was het feit dat ik mijn naam blijkbaar niet op de oorspronkelijke Afrikaanse wijze uitsprak.

**FV: Er zijn een aantal gelijkenissen, maar ook verschillen tussen de Afrikaanse mondelinge traditie die de overlevering van de familiegeschiedenis levendig houdt, en de Westerse traditie met stambomen die gebaseerd zijn op administratieve documenten. Zijn er verschilpunten waar we best rekening mee houden wanneer we onderzoek willen doen naar familiegeschiedenis in Congo?**

RM: Er is natuurlijk een cultuurverschil: in het Westen besteden we meer tijd aan het kerngezin terwijl in Afrika de focus ligt op de hele familieclan. Het familienetwerk is van prioritair belang. Wanneer een familielid ziek wordt, houdt men bijvoorbeeld een geldinzameling onder alle familieleden om de medische kosten te kunnen betalen. Die familiale solidariteit is er dus heel sterk.

De concepten 'familie' en 'gezin' worden daar heel ruim ingevuld. Familieleden zijn nominatief je nonkel, tante, broer of mama, zelfs wanneer ze dit genealogisch niet zijn. De namen van de verwanten hebben er een andere, meer emotionele betekenis. Ze duiden op die manier het sterke sociale netwerk binnen de familie aan. Familie is in Congo een *extended family*; alle verwanten die ergens met jouw (voor)ouders kunnen gelieerd worden, behoren tot de clan.

In Afrika wordt nog volop gebruik gemaakt van de mondelinge traditie. Mensen hebben ginds een heel goed geheugen, ook op gebied van familierelaties en verwantschappen.

**FV: Is deze kennis van de familiegeschiedenis die mondeling doorgegeven wordt bedreigd?**

RM: Niet echt, want zelfs de jongere generaties zijn op de hoogte van de familiebanden en dit tot ver terug in de tijd. Iedereen van het dorp kent het Belgische avontuur van mijn vader, zelfs kinderen die hem nooit gekend hebben.

**FV: Er is evenwel een groot verschil inzake de familienaamgeving?**

RM: Qua naamgeving is er inderdaad een verschil met hier: de papa mag de familienaam / achternaam kie-



zen. Die gegeven namen hebben steeds een betekenis en staan in verband met de eigen familieclan. Mobutu had de Congolezen verplicht een 'Zairese' naam aan te nemen en vele mensen kozen voor een naam in de taal van hun eigen stam.

**FV: Zijn er tradities die over verschillende generaties heen levendig gehouden worden?**

RM: Het is een pijnlijke vaststelling dat er veel tradities in Congo verloren gingen, vooral over de kennis van de natuur. Daardoor kennen de jongere generaties nog weinig over de gevaren en mogelijkheden van de jungle en als gevolg daarvan worden ze sneller ziek (bijvoorbeeld door malaria)... Oudere mensen weten nog wel hoe ze met de natuur in symbiose kunnen leven. Ze kennen bijvoorbeeld nog de methode om heel pure honing - vergelijkbaar met koninginnenbrij - te maken die heel gezond is.

Dankzij hun hoofdzakelijk mondelinge traditie hebben Afrikanen een heel goed geheugen zodat verhalen heel lang van generatie op generatie doorgegeven worden. In die zin ben ik niet bang dat er veel (familie)kennis zal verloren gaan bij de jongere generaties.

In de familie verhalen ligt de klemtoon voor mannen op het heldhaftige en heroïsche, terwijl voor vrouwen het zorgzame aspect primeert. Mijn grootvader is bijvoorbeeld dorpshef geworden dankzij de oorlogsvergoeding en het geweer dat hij mocht houden na Wereldoorlog I. Toen vochten Rwandese soldaten tegen Congolese soldaten op de grens van het toenmalige Congo en Rwanda. Hij was een gepensioneerde oorlogsheld en daardoor heeft hij zijn dorp sterk kunnen uitbreiden qua grondgebied.

**FV: Er zijn wellicht weinig papieren familiedocumenten beschikbaar in Congo bij de mensen thuis?**

RM: Weinig tot geen. De familiefoto's of portretfoto's die ze hebben, bewaren ze wel zorgvuldig, maar omwille van het vochtige en warme klimaat gaat de kwaliteit ervan snel achteruit. Ze maken veel foto's en ze schrijven aan de achterzijde alles op: datum van de foto, wie erop staat, voor welke gelegenheid de foto genomen werd,...

De familieverbanden worden er zelden op papier opgetekend of overgeleverd. Voor hen is het immers logisch om dat mondeling te onthouden. Mijn neven vonden het bijvoorbeeld zeer vreemd om de familiestamboom samen met mij op papier te helpen uittekenen.

**FV: U heeft ook een Vlaamse tak in uw familiegeschiedenis, langs moederszijde. Wat weet u hieromtrent reeds?**

RM: Langs moeders kant ben ik nog aan het zoeken. Mijn onderzoek naar de familie Vanbleu is momenteel beland in Alveringem omstreeks 1780. Ze zouden daarvoor vermoedelijk uit de regio Nord-Pas-De-Calais afkomstig zijn. Ik weet nog niet naar waar de naam 'Vanbleu' verwijst. Mogelijks heeft het iets te maken met "Den blauwtoren"?



(Foto: Ken Kamanayo, 2015)

Het valt me op dat er veel meer mobiliteit zit in mijn Vlaamse familietak, de familie Vanbleu. Mijn grootvader woonde bijvoorbeeld in Boechout, maar zijn zus is in de Westhoek blijven wonen. Dat is anders dan de Congolese familietak, waar vrijwel alle familieleden generaties lang binnen hetzelfde dorp blijven wonen. Hun huwelijkspartners zoeken ze wel buiten het eigen dorp.

**FV: DNA-onderzoek kan misschien een oplossing bieden om de herkomst van de familie Vanbleu te bepalen?**

RM: Mogelijks wel. In Ierland komt deze familienaam immers ook voor. Klein detail: mensen met de familienaam 'Vanbleu' zijn blijkbaar veelal roodharig.

**FV: Wat is de invloed geweest van het onderzoek naar uw vaders' familiegeschiedenis op uw identiteit? Hoe heeft dit u veranderd als mens?**

RM: Het onderzoek naar de geschiedenis van mijn vader heeft zeer veel voor mij betekend: vandaar dat ik momenteel ook de Vlaamse tak van mijn familie aan het uitpluizen ben. De hartelijke ontvangst van mijn familie in Congo heeft me deugd gedaan. Ik had het gevoel dat zij mij al lang kenden. Ze toonden me zelfs de plaatsen waar ze gefeest hadden toen de kinderen van mijn vader – en dus ook ik – geboren waren.

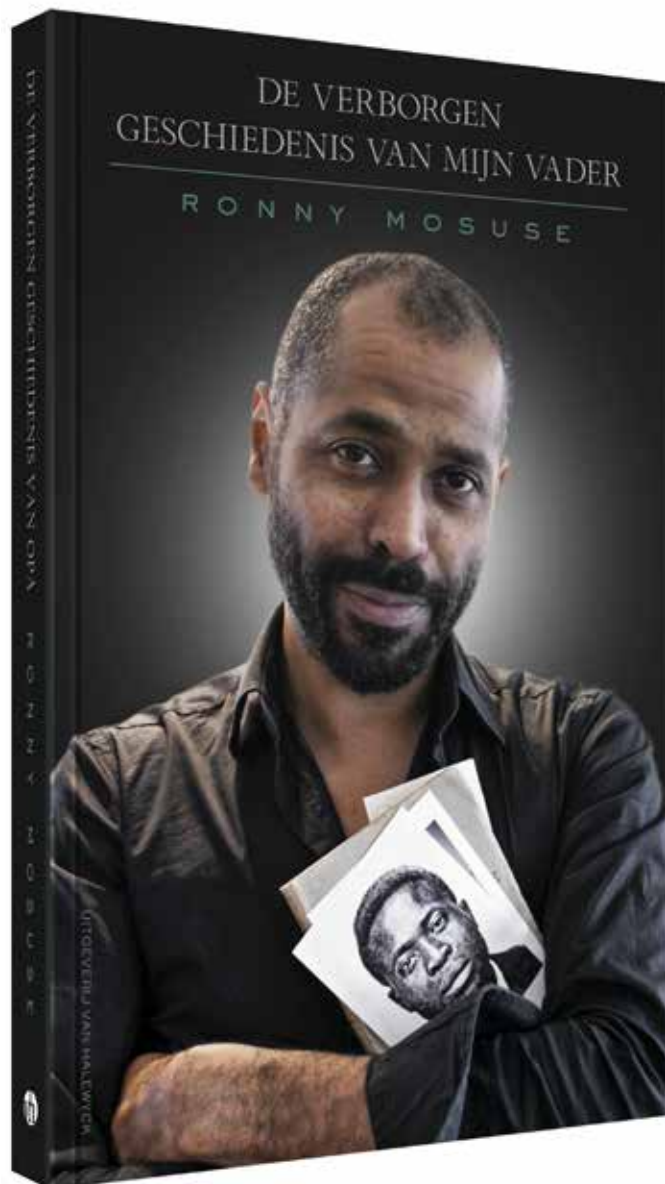
Je familiegeschiedenis leren kennen vervolledigt je eigen identiteit. Ik ben cultureel niet mee opgevoed door mijn vader, dus was het voor mij belangrijk om ook die kant van mijn identiteit te leren kennen. Voor mijn Congolese familie was het de omgekeerde wereld: een nazaat die terugkeerde naar de roots hadden ze niet verwacht! Congolezen gaan normaal gezien alleen weg uit Afrika vertelden ze me. Mijn Congolese familie was dus erg blij om mij te leren kennen en om te horen hoe mijn vaders' avontuur in België verlopen was.

**FV: Bedankt voor dit interview en nog veel succes gewenst bij het verdere onderzoek naar uw familiegeschiedenis!**

*Ronny is nog op zoek naar informatie omtrent de familie Van Bleu/Vanbleu in Alveringem omstreeks 1780. Heeft u eventueel zelf hierover bijkomende gegevens die*

*hem kunnen verder helpen, dan kan u deze bezorgen via [info@familiekunde-vlaanderen.be](mailto:info@familiekunde-vlaanderen.be). Wij geven dit dan door aan Ronny Mosuse.*

*Het boek 'De verborgen geschiedenis van mijn vader' kan besteld worden bij Uitgeverij Van Halewyck via <http://www.vanhalewyck.be> en kost 22,50 euro.*



Het onderzoekscentrum Æquatoria bevat een bibliotheek en archief over de talen, culturen en de geschiedenis van de Afrikaanse landen ten zuiden van de Sahara, met speciale aandacht voor de volkeren in het centrale Congobekken. Æquatoria is in 1980 gesticht door twee Belgische katholieke missionarissen van het Heilig Hart. Het onderzoekscentrum gaf van 1980 tot 2009 eveneens een tijdschrift uit, de *Annales Æquatoria*. Alle jaargangen van het tijdschrift *Annales Æquatoria* zijn integraal online raadpleegbaar. Terzijde: ook via de website African Journals Online ([www.ajol.info](http://www.ajol.info)) zijn heel wat Afrikaanse tijdschriften digitaal te lezen. De bibliotheek van Æquatoria omvat ca. 8.000 monografieën en meer dan 300 tijdschriften. Het onderzoekscentrum bevindt zich in Bamanya, een dorp op ongeveer 10 kilometer van Mbandaka, de hoofdstad van de Evenaarsprovincie in de Democratische Republiek Congo. Voor meer info, zie: [www.aequatoria.be](http://www.aequatoria.be).